

sanitarykh-norm-pozytyvno-vplyne-ne-lyshe-na-biznes-a-i-na-kozhnoho-ukraintsia

12. Українсько-російський екологічний тлумачний словник / Упор. А.М. Котляр; Пер. В.М. Копоруліна. – Х.: Факт, 2005. – 336 с. (Словник фахівця).

13. Фролов М. О. Правові проблеми удосконалення нормативів екологічної безпеки у контексті концепції екологічного ризику // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2000. – С. 42-46. – (Юридичні науки ; Вип. 37).

14. Stuart Bell & Donald McGillivray Environmental Law, Sixth edition, Oxford University Press. – New York, 2006. – 910 p.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ У КОЛЕДЖАХ, ЯК ГАЛУЗЕВИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УКРАЇНІ

Губанова Т.О.

(кандидат юридичних наук, директор ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»)

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблем практичної фахової підготовки юристів у коледжах, як галузевих вищих навчальних закладах в Україні. В статті проведений аналіз міжнародних договорів України у сфері вищої освіти, а також положень Закону України «Про вищу освіту». В результаті проведеного дослідження автор робить висновок про те, що вирішення проблеми відсутності достатніх практичних навиків у студентів юридичних ВУЗів має комплексну природу і обумовлюється багатьма чинниками. При цьому, саме «юридичні клініки», які б діяли при юридичних коледжах, змогли б позитивно вплинути на вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: вища освіта, коледж, юриспруденція, законодавство про освіту, «юридична клініка».

Аннотация. Статья посвящена исследованию проблем практической профессиональной подготовки юристов в колледжах, как отраслевых высших учебных заведениях в Украине. В статье проведен анализ международных договоров Украины в сфере высшего образования, а также положений Закона Украины «О высшем образовании». В результате проведенного исследования автор делает вывод о том, что решение проблемы отсутствия достаточных практических навыков у студентов юридических ВУЗов имеет комплексную природу и обуславливается многими факторами. При этом, именно «юридические клиники», которые действовали бы при юридических колледжах, смогли бы положительно повлиять на решение этой проблемы.

Ключевые слова: высшее образование, колледж, юриспруденция, законодательство об образовании, «юридическая клиника».

This article is devoted to the problems of practical professional training of lawyers in colleges as higher education sector in Ukraine. The article analyzed the international agreements of Ukraine in the field of higher education and the Law of Ukraine "On Higher Education". The study author concludes that one of the central problems of legal education in Ukraine is the lack of law students sufficient practical skills so that they after high school once effectively and efficiently provide legal services and solve their tasks employer. The solution provides an integrated approach through a combination of existing opportunities for law students and by creating new ones.

To the existing opportunities for law students include, first of all, good mastery of legal subjects; courses that are created to meet the requirements of practice; actively participate in international cooperation, in particular, by obtaining or continuing higher education abroad, participation in programs of dual certification; participation in seminars, trainings and other events are organized as Ukrainian and foreign experts in the field of law.

Key words: higher education, college, law, education law, "legal clinic".

Немає сумнівів у тому, що в сучасній Україні професія юриста є актуальною та престижною. Це пов'язано із тим, що на сьогоднішній день майже не існує тієї сфери функціонування суспільства та держави, яка змогла б обійтися без спеціалістів у галузі юриспруденції. Крім того, існують певні сфери у яких саме юристам належить провідне місце, а зокрема, мова йде про: нотаріат, суд, адвокатуру, прокуратуру та ін.

Варто відзначити те, що за роки незалежності України юридична професія піднялася на якісно новий рівень. Так, зокрема, виникли нові юридичні спеціальності; значно підвищилися вимоги до фахівців у галузі юриспруденції, які поряд із відмінними знаннями у галузі юриспруденції мають додатково володіти: іноземними мовами, базовими знаннями у галузі економіки, соціології, психології тощо. Такі вимоги для

юристів диктує сама юридична практика і цьому немає альтернативи. Адже успішна кар'єра юриста сьогодні передбачає необхідність надання якісних юридичних послуг не тільки громадянам України але й іноземним громадянам та юридичним особам та вимагає від юриста не лише знання законодавства, але й розуміння суті економічної складової діяльності господарюючих суб'єктів; вміння побудувати ефективні переговори, які передбачають використання знань не лише із юриспруденції але й психології тощо.

Безперечно, такі зміни не могли не торкнутися сфери вищої юридичної освіти в Україні. При цьому, однією із основних проблем у цієї сфері є проблема недостатньої практичної фахової підготовки юристів. Справа полягає у тому, що випускники юридичних ВУЗів часто не мають достатніх практичних навиків, які б дозволили їм одразу ж після завершення навчання в ВУЗі працювати за фахом. Очевидно, що ця проблема має бути належним чином вирішена. Зазначена проблематика була і є предметом багатьох досліджень вітчизняних та зарубіжних спеціалістів таких, як: Білоус В.В., Глуховець В.А., Некіт К.Г., Піддубна Д.С., Подоляк С.А., Савич О.С. та ін.

Аналізуючи стан вищої юридичної освіти в Україні можна відзначити те, що з часу здобуття незалежності, вона зазнала якісних змін, які пов'язані із об'єктивними вимогами сучасності до професії юриста. Так, зокрема, з'явилися нові методи і форми надання вищої юридичної освіти в Україні. Зокрема, нині активно впроваджується дистанційна форма юридичної освіти. Також можна говорити про нові спецкурси, які створюються у юридичних ВУЗах із урахуванням потреб та вимог практики. Крім того, студенти юридичних ВУЗів мають можливість ознайомитися із досягненнями юридичної науки у європейських країнах та інших країнах світу, а зокрема шляхом ознайомлення із закордонними юридичними фаховими виданнями та дисертаціями; мають можливість взяти участь у: семінарах, тренінгах та інших заходах, які організують, як українські так і закордонні спеціалісти у галузі юриспруденції.

При розгляді питання про практичну фахову підготовку юристів, на наш погляд варто звернути увагу на те, що, Україна вже тривалий час перебуває у міжнародному, а зокрема європейському, освітньому просторі. Це, в першу чергу, надало принципово нові можливості для майбутніх юристів, а також поставило нові вимоги до якості вищої освіти в Україні в цілому та вищої юридичної освіти зокрема. Так, у 1999 р. Україна ратифікувала Конвенцію «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні» підписану у Лісабоні 11 квітня 1997 р.[1]. Варто відзначити те, що в межах цієї Конвенції вища освіта, розглядається, як така, яка відіграє визначну роль у здобуванні і поглибленні знань та є культурним і науковим надбанням як окремих осіб, так і суспільства в цілому. Саме тому, громадянам держав-учасниць цієї Конвенції надаються широкі можливості доступу до освітніх ресурсів цих держав, а зокрема, можливість продовження освіти чи закінчення певного періоду навчання у вищих закладах освіти на території держав-учасниць цієї Конвенції. Таким чином, студенти-юристи отримали можливість здобувати вищу юридичну освіту не тільки у вітчизняних ВУЗах, але й у закордонних, а зокрема європейських вузах. На сьогоднішній день існує багато програм обміну студентами, проходження студентами стажування та навчання у європейських ВУЗах тощо. Так, зокрема, на юридичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка діє унікальна програма подвійного дипломування «Україно-Європейські правничі студії» спільно із Університетом імені Миколаса Ромеріса (Вільнюс, Литовська Республіка). Так, у разі успішного завершення навчання випускники програми отримують диплом магістра права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та диплом магістра права Університету імені Миколаса Ромеріса[2]. Таким чином, у студентів з України є реальна можливість отримати знання із спеціалізації «Правове регулювання публічної адміністрації та права людини» (Legal regulation of Public administration and Human rights), «Приватне право» (Private law), «Право інтелектуальної власності» (Intellectual property law), «Охороноздоровче право» (Healthcare law and Policy) не тільки на підставі аналізу чинного

вітчизняного законодавства, але й на підставі аналізу європейського законодавства і практики його реалізації у цих сферах.

Наступним важливим кроком у наближенні вищої юридичної освіти до світових стандартів є приєднання України до Болонського процесу, яке відбулося у травні 2005 р. на Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти «Загальноєвропейський простір вищої освіти – Досягнення цілей»[2].

Окрему увагу питанню про вищу освіту приділено в ключовому документі, який регламентує, на сьогодні, взаємодію між Україною та Європейським Союзом, а зокрема Угоді Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони[3]. Зокрема у зазначеній Угоді закріплено зобов'язання України та ЄС активізувати співробітництво в галузі вищої освіти, зокрема, з метою: 1) реформування та модернізації систем вищої освіти; 2) сприяння зближенню у сфері вищої освіти, яке відбувається в рамках Болонського процесу; 3) підвищення якості та важливості вищої освіти; 4) поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами тощо. Фактично ця Угода юридично закріпила європейський вибір України та поклала на неї виконання низки обов'язків, в тому числі і у сфері вищої освіти. Таким чином, з'явилась реальна впевненість у тому, що вища освіта в Україні підніметься на якісно новий рівень, зможе реально відповідати світовим та зокрема європейським стандартам.

Безперечно, основним завданням системи вищої юридичної освіти в Україні, як і у будь-якій країні світу, є підготовка висококваліфікованих фахівців. Ця ж позиція відстоюється у Концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні, де зокрема зазначається те, що вища юридична освіта в Україні – це галузь фахової освіти, безперервний процес теоретичного і практичного навчання з метою засвоєння сутності та змісту права, а також набуття умінь та навичок застосування його положень у професійній правничій діяльності, який здійснюється у вищих навчальних закладах, де зосереджено висококваліфікований науковий і науково-педагогічний персонал, забезпечено поєднання навчального процесу з науково-практичною діяльністю та готуються компетентні кадри у галузі права відповідно до стандартів вищої освіти. При цьому, основне завдання вищої юридичної освіти в Україні – це підготовка кваліфікованих фахівців у галузі права, які працюють для утвердження у суспільстві верховенства права та розвитку правової свідомості й правової культури громадян[5].

Для реалізації зазначеного у Концепції завдання функціонує система вищих юридичних навчальних закладів України. Однією із ланок системи ВУЗів України є коледжі. На сьогодні коледжі, як навчальні заклади, функціонують у більшості країн світу. Так, у Великобританії та США коледжі є вищими навчальними закладами[6]. Що ж стосується Європи, то тут у значній частині країн ЄС вони відносяться до так званих «середніх» навчальних закладів, зокрема мова йде про: Францію, Бельгію, Швейцарію. В Україні коледж відноситься до типу вищого навчального закладу. Так, згідно із ч.3 ст. 28 Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. коледж – це галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження. Крім того, коледж також має право здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста[7].

Варто відзначити те, що більшість ідей, які сформульовані в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, знайшли свого адекватного відображення та закріплення у Законі України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р.[3]. Причому такі позитивні зміни стосуються, як ВУЗів в цілому так і коледжів зокрема. Так, зокрема, мова йде, про надання академічної автономії ВУЗам, суть якої полягає у тому, що кожен вищий навчальний заклад отримав право впроваджувати власні освітні та наукові програми; закріплення фінансової та господарської автономії, суть якої зводиться до того, що вищі

навчальні заклади можуть відкривати власні рахунки, отримувати кредити, розпоряджатися майном та землею. Крім того, коледжі можуть займатися науково-дослідницькою діяльністю, розробкою перспективних напрямків наукових досліджень; значно посилилась роль студентського самоврядування та ін.

Варто звернути увагу на те, що Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. чітко сформулював завдання, які ставляться перед будь-яким вищим навчальним закладом в Україні в тому числі і коледжем. У відповідності до ст. 26 Закону основними завданнями коледжу, як вищого навчального закладу, є: 1) провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями; 2) участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу; 3) формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах; 4) забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; 5) створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів; 6) збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; 7) поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян; 8) налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури; 9) вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці [7]. Безперечно, кожне із цих положень має окреме змістове наповнення та має реально втілюватися у функціонуванні зокрема коледжів.

Маємо відзначити, що незважаючи на позитивні зрушення у сфері вищої юридичної освіти вони в ж таки не дають можливість повною мірою подолати проблему відсутності достатніх практичних навиків у студентів юридичних ВУЗів. На наш погляд, високий теоретичний рівень викладання юридичних дисциплін має поєднуватися із закріпленням отриманих знань на практиці. Одним із шляхів для вирішення цієї проблеми є залучення студентів-юристів до «юридичних клінік». Сам термін «юридична клініка» з'явився вперше в Сполучених Штатах Америки [8, с.190]. Це було обумовлено тим, що американські юристи почали турбуватися про наближення своєю академічної освіти до проблем практики, адже очевидною і гострою стала проблема складності поєднання теорії та практики.

Що ж стосується України то запровадження «юридичних клінік» в діяльності юридичних коледжів, як галузевих навчальних закладів фактично можливе. Разом із тим, незважаючи на таку можливість у більшості юридичних ВУЗів «юридичні клініки» відсутні. Традиційно причинами чому

ВНЗ не хочуть створювати такі клініки є те, що це, начебто, тягне за собою значні фінансові, організаційні витрати і ще одним важливим аргументом є те, що участь у діяльності такої клініки стане повторенням інших існуючих курсів, де студентам дають практичні навички для роботи, або є особисті переконання деканів у безглуздість роботи викладання та існування клінік. Тому іноді студентські організації самі організують клініку та вирішують всі проблеми з її облаштуванням [9, с.113].

На наш погляд, вирішення проблеми відсутності достатніх практичних навиків у студентів юридичних ВУЗів має комплексну природу і обумовлюється багатьма чинниками. При цьому, саме «юридичні клініки», які б діяли при юридичних коледжах, змогли б позитивно вплинути на вирішення цієї проблеми.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна заробити наступні висновки:

Однією із центральних проблем вищої юридичної освіти в Україні є відсутність у студентів-юристів достатніх практичних навиків для того щоб вони після завершення ВУЗу одразу ж ефективно і якісно надавати юридичні послуги та вирішували поставлені перед ними завдання роботодавцем. Вирішення цієї проблеми передбачає комплексний

підхід шляхом поєднання вже існуючих можливостей для студентів-юристів так і шляхом створення нових.

До вже існуючих можливостей для студентів-юристів можна віднести, в першу чергу, якісне опанування юридичних дисциплін; спецкурсів, які створюються з урахуванням вимог практики; активну участь у міжнародному співробітництві, а зокрема, шляхом здобуття чи продовження вищої освіти закордоном, участь у програмах подвійного дипломування; участь у: семінарах, тренінгах та інших заходах, які організують, як українські так і закордонні спеціалісти у галузі юриспруденції.

Чинний Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. надав широкі можливості для ВУЗів в Україні у тому числі і для коледжів. Ми переконані у тому, що важливим кроком у вирішенні проблеми відсутності достатніх практичних навиків у студентів юридичних ВУЗів є створенні при коледжах «юридичних клінік». Такі клініки зможуть надати студентам-юристам необхідні практичні навички, допоможуть краще та ґрунтовніше засвоїти пройдений теоретичний матеріал.

Список використаних джерел

1. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні: Конвенція Ради Європи, ООН від 11.04.1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_308.
2. Юридичний факультет оголошує набір на магістерську програму подвійного дипломування «Україно-Європейські правничі студії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://law.univ.kiev.ua/vstupnyku/mahistratura/item/3351-yurydychnyi-fakultet-oholoshuie-nabir-na-mahistersku-prohramu-podviinoho-dyplomuvannia-ukraino-yevropeiski-pravnychi-studii?lang=uk_UA.UTF-8,%20uk_UA,%20uk_UA.KO18-R,%20uk_UA.CP1251,%20uk_UA.CP866,%20uk_UA.ISO8859-5,%20ukrainian
3. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти», підписана у Болонії 19 червня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_525.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода: Європейський Союз; Європейське співтовариство з атомної енергії від 27.06.2014 року // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Т. 1. – Ст. 83.
5. Концепція розвитку вищої юридичної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://univer.km.uf/koncept.htm>
6. Фольварочний І.В. Модернізація змісту, методів та форм підготовки фахівців на основі вивчення зарубіжного досвіду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik_12/V12_34.pdf
7. Про вищу освіту. Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII//Відомості Верховної Ради України. – 2014. - N 37-38.–Ст. 2004
8. Резнікова В.В., Орлова О.С. Проблема практичної фахової підготовки вітчизняних правників у ДВНЗ України / В.В. Резнікова, О.С. Орлова // «Інноваційні освітні технології: досвід Європейського Союзу та його впровадження в процес підготовки юристів» збірник тез (25 трав. 2016 р.) м. Братислава (Словацька Республіка). — 2016. — С. 188—191.
9. Єлов В. А. Юридична клініка : навч. посіб. / В. А. Єлов, С. І. Молібог, Д. Г. Павленко. – К. : Школяр, 2004. – 315 с.

УДК 349.6:551.587.7.:504.7

ПРИНЦИПИ РЕГУЛЮВАННЯ АНТРОПОГЕННИХ ЕМІСІЙ: АПОЛОГІЯ ВІД ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Дей М.О.

*(заступник директора Навчально-наукового інституту права кандидат
юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії права та держави)*

Кожушко Д.Б.

*(аспірант кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
Київського університету права НАН України)*

Анотація. Стаття присвячена апології до сучасних глобальних екологічних викликів людству. Принципи регулювання антропогенних викидів, що спричиняють парниковий ефект у планетарному